

Pohádka jako materiál pro rozvoj čtenářské gramotnosti

Věra Vykoukalová

Bettelheim

Bruno Bettelheim

Za tajemstvím
pohádek

Je důležitá, protože

- ✓ Rozvíjí rozumovou složku (ukazuje postoje, tvoří hodnoty)
- ✓ Rozvíjí emocionalitu a empatii
- ✓ Rozvíjí fantazii a představivost
- ✓ Rozvíjí slovní zásobu a jazykový cit

Typické rysy

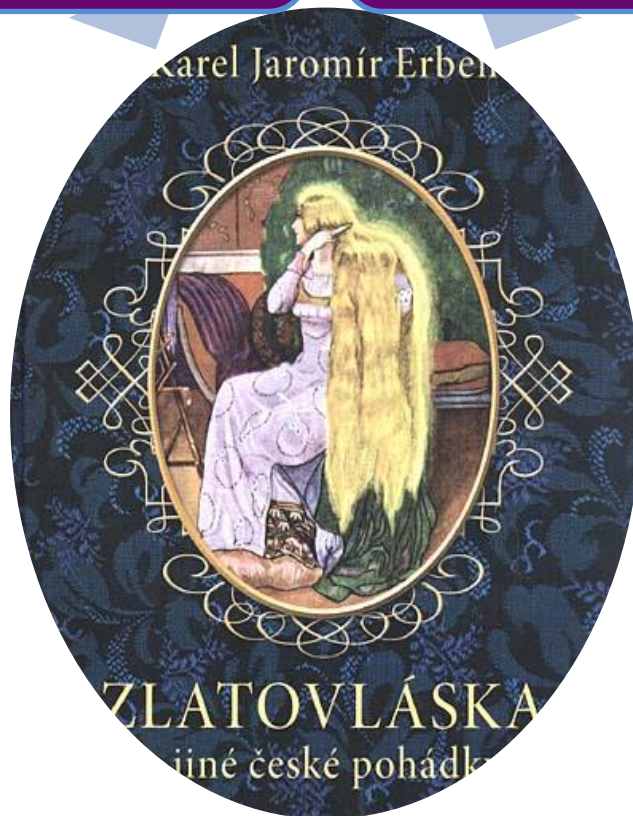
- ✓ Ukazuje jasně dobro a zlo (dobro vždy odměněno, zlo potrestáno).
- ✓ Dává dítěti základní archetypy chování lidí, tj. příklady i antipříklady. Umožňuje se ztotožnit, ukazuje, že každý může dojít svého štěstí.
- ✓ Neudává místo a čas, tudíž je obecně a trvale platná a nadčasová.

✓ Rozvíjí slovní zásobu a jazykový cit

2. Sít tvoje málo by ti byla platna, kdyby mé lodi a mé pomoci nebylo.

3. Hledalť od brzičkého rána do poledne, ale neviděl ani perličky jedné.

1. Ale chci s tebou milostivě naložit, když té zlatovlasé panny dobudeš a přivedeš ji ke mně jako choť moji.

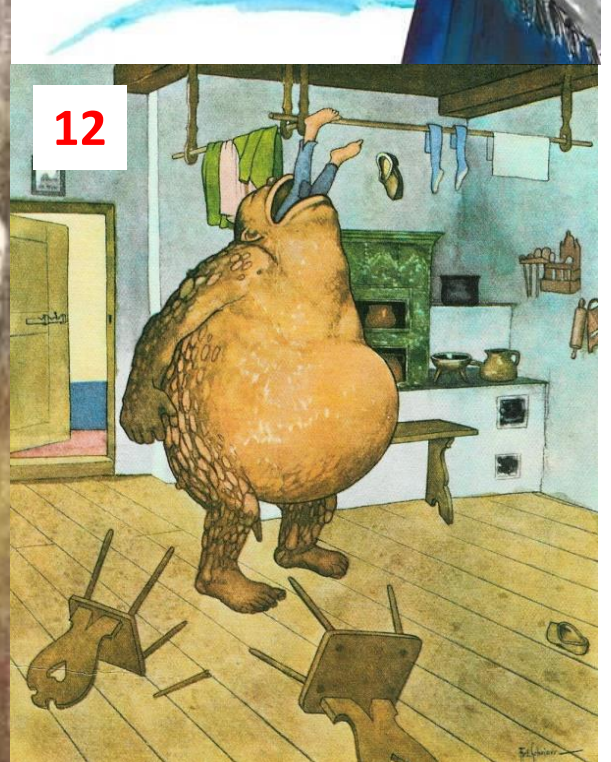
4. Chceš-li, abych zlatovlasou pannu svou tvému králi za manželku vydal, mrtvé a živé vody musíš jí přinést; budeť jí potřeba.

Klasické pohádky

Poznáte
je...???

Pohádky

Jak to dopadlo???

1. O kocourovi v botách
2. O šípkové Růžence
3. O Sněhurce
4. O Popelce
5. Malá mořská víla
6. O princezně na hrášku
7. O čertovi a Káče
8. O hloupém Honzovi
9. O dvanácti měsíčkách
10. O Dlouhém, Širokém a Bystrozrakém
11. O Zlatovlásce
12. O Otesánkovi

autoři nebo sběratelé?

1. pol. 19. stol.

Němci

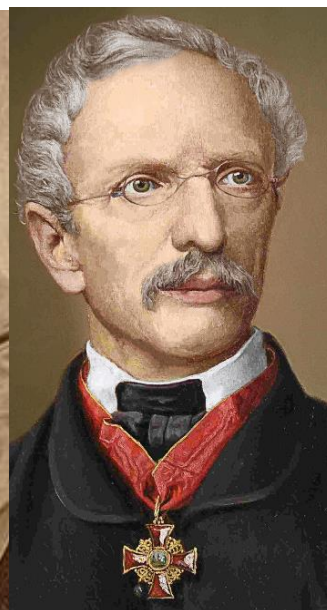
† 1859, † 1863

19. stol.

Čech

† 1870

2. pol. 17. stol.

Francouz

† 1703

19. stol.

Dán

† 1875

19. stol.

Češka nar. ve Vídni

† 1862

I.N.S.E.R.T

ČG jako vzdělávací cíl pro každého žáka s. 18-22

	Vytisknou text, značky + poznámky na okraji
✓ .	Udělej fajfku do textu / na okraji textu, jestliže určitá informace v textu potvrzuje, co už jsi věděl/a nebo sis myslel/a, že víš
–	Udělej minus, jestliže je informace, kterou čteš, v rozporu s tím, co víš. Tímto znaménkem můžeš označit také nějaký rozpor uvnitř textu.
+	Udělej plus, jestliže informace, kterou se dozvíš je pro Tebe nová a zároveň důvěryhodná.
?	Udělej otazník, jestliže se objeví informace, které nerozumíš, která Tě mate nebo o které by ses chtěl/a dozvědět více.

Tabulka na samostatný list papíru

✓ věděl/a jsem – je to v rozporu + je nové zaujalo mě ? zajímalo by mě	PCGR Věra Vykoukalová	Následující informace zpracujte metodou I.N.S.E.R.T
---	-----------------------	--

BRATŘI GRIMMOVÉ, Jacob (1785–1863) a Wilhelm (1786–1859). SBĚRATELÉ KLASICKÝCH LIDOVÝCH NĚMECKÝCH POHÁDEK A MYTOLOGICKÝCH PŘÍBĚHŮ. Jacob Grimm byl jedním z největších německých JAZYKOVĚDCŮ.

HANS CHRISTIAN ANDERSEN (1805—1875) dánský spisovatel, KRÁL POHÁDEK. Mnohé z jeho 156 pohádek se staly již klasikou. Kromě světoznámých pohádek napsal také několik úspěšných románů.

CHARLES PERRAULT [šárl peró] (1628–1703, Paříž) francouzský spisovatel a jeden z prvních VYDAVATELŮ POHÁDEK. Vysoký úředník na dvoře Ludvíka XIV.

KAREL JAROMÍR ERBEN (1811–1870), český historik, právník, archivář, spisovatel a SBĚRATEL ČESKÝCH LIDOVÝCH PÍSNÍ A POHÁDEK.

BOŽENA NĚMCOVÁ, (1820–1862), česká spisovatelka Národního obrození. AUTORSKY UPRAVOVALA LIDOVÉ POHÁDKY.

	Název pohádky	autor	Hlavní hrdina / -ové
1.	Kocour v botách	Charles Perrault	chudý mlynář, tři synové, kocour , král, vojáci, rolníci, černokněžník, princezna
2.	Šípková Růženka	bratři Grimmové (základ již ve sbírkách Charlese Perraulta)	Šípková Růženka , 12 sudiček (dále modifikace počtu), král, královna, princ
3.	Sněhurka	bratři Grimmové (u nás B. Němcová)	Sněhurka , trpaslíci, zlá královna , princ
4.	Popelka	bratři Grimmové (u nás B. Němcová)	Popelka , otec, macecha, 2 nevlastní sestry, princ
6.	Malá mořská víla	Hans Christian Andersen	mořská panna , princ , cizí kněžna
7.	Princezna na hrášku	Hans Christian Andersen	princezna , princ, královna
5.	Čert a Káča	Božena Němcová	Káča , čert , pasáček , kníže, rádcové, hvězdář, Lucifer
8.	Hloupý Honza	Božena Němcová	Honza , táta, kněz, hospodský, dudák, vrátný, pán, kuchařka, paní, slečna, král, princezna
9.	Dvanáct měsíčků	Božena Němcová	Maruška , Holena, macecha, dvanáct měsíčků
10.	Dlouhý, Široký a Bystrozraký	Karel Jaromír Erben	kralovic (princ) , Dlouhý , Široký , Bystrozraký , král, černokněžník, panna (princezna)
11.	Zlatovláska	Karel Jaromír Erben	Jiřík , Zlatovláska , + 11 sester a otec král, král, zvířátka (ptáčky, mravenci, krkavci, zlatá rybka, moucha)
12.	Otesánek	Karel Jaromír Erben	Otesánek , babička , dědeček , dívka s jetelem, sedlák se senem, pasák s prasaty, ovčák s jehňaty, babička s kosou

	Název pohádky	autor	Hlavní hrdina / -ové
1.	Kocour v botách	Charles Perrault	<i>chudý mlynář, tři synové, kocour, král, vojáci, rolníci, černokněžník, princezna</i>
2.	Šípková Růženka	bratři Grimmové (základ již ve sbírkách Charlese Perraulta)	Šípková Růženka , 12 sudiček (dále modifikace počtu), král, královna, princ
3.	Sněhurka	bratři Grimmové (u nás B. Němcová)	Sněhurka , trpaslíci, zlá královna, princ
4.	Popelka		princ
5.	Čert a panna		dár, Lucifer
6.	Malý princ		
7.	Princ hrabě		
8.	Holena		ný, pán,
9.	Dvanáct měsíčků	Božena Němcová	Maruška , Holena, macecha, dvanáct měsíčků
10.	Dlouhý, Široký a Bystrozraký	Karel Jaromír Erben	kralovic (princ) , Dlouhý, Široký, Bystrozraký, král, černokněžník, panna (princezna)
11.	Zlatovláska	Karel Jaromír Erben	Jiřík, Zlatovláska , + 11 sester a otec král, král, zvířátka (ptáčky, mravenci, krkavci, zlatá rybka, moucha)
12.	Otesánek	Karel Jaromír Erben	Otesánek , babička, dědeček, dívka s jetelem, sedlák se senem, pasák s prasaty, ovčák s jehňaty, babička s kosou

- Spousta pohádek je od dalších autorů nově upravených, zjednodušených, modifikovaných atd.
- Spousta pohádek je zfilmovaných
- Je dobré vnímat i původní/ho autora a ilustrátora (ilustrátory)

...nestačí jen převyprávět pohádku

...můžete děti/žáky učit o pohádkách
(a nejen o nich) přemýšlet, propojovat
je, hledat společné rysy, znaky atd.

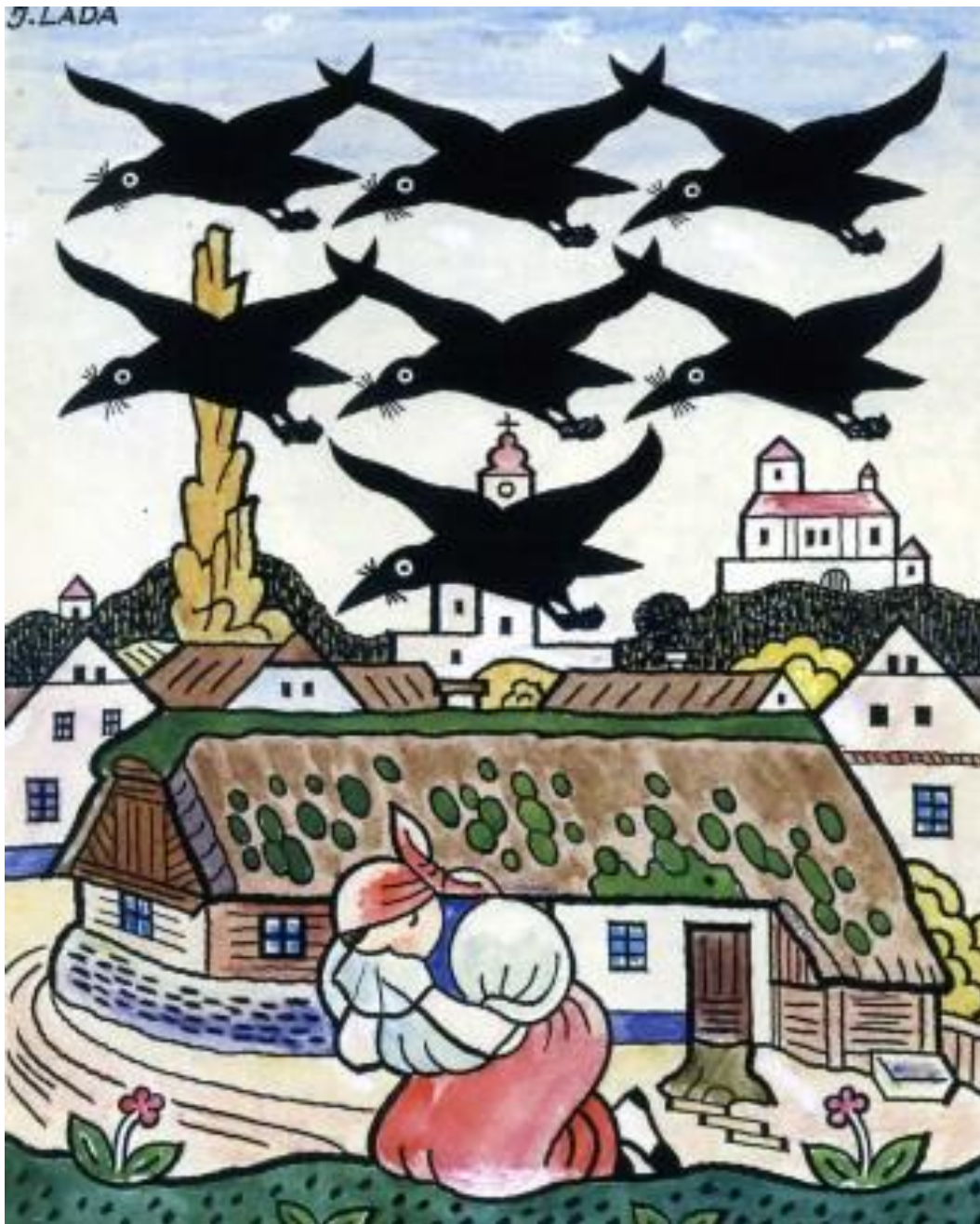
...a tím rozvíjet čtenářskou gramotnost

Třeba takto: **...znáš pohádku/y, ...**

1. ...kde někdo někoho přelstil (kdo koho?)
2. ...kde někdo dal někomu radu (kdo komu?)
3. ...kde hraje důležitou roli nějaká tekutina (jaká a proč je důležitá?)
4. ...kde se vyskytnou minimálně 2 různá zvířata (jaká a jakou mají roli?)
5. ...kde hraje důležitou roli nějaká část oděvu (jaká a čím je důležitá?)
- 6. ?**

Další možnost, jak učit žáky přemýšlet:

= metoda
**NÁZORNÝCH
KLÍČOVÝCH SLOV**

**Sedmero krkavců
Božena Němcová**

Pohádka Sedmero krkavců

Česko, 1993

Režie: Ludvík Ráža

Hudba: Petr Hapka

Bohdanka: Mária Podhradská

Hodnocení ČSFD: 56 %

Pohádka Sedmero krkavců

Česko / Slovensko, 2015

Režie: Alice Nelis
Bohdanka: Marta Issová
Hodnocení ČSFD: 75 %

= metoda NÁZORNÝCH KLÍČOVÝCH SLOV

A teď vymýšlejte vy...

???

Co byste skryli pod šátek u pohádek

- Červená Karkulka
- O perníkové chaloupce
- O princezně na hrášku
 - O Budulínkovi
 - O Šípkové Růžence
- O Sněhurce a 7 trpaslících
- *vymyslete další pohádky*

Živé pohádkové pexeso aneb METODA KLÍČOVÝCH VĚT

veřejný zdroj: veřejný.zdroj@tul.cz